Tečaj XIV. **NOVICE** List 20.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 8. marca 1856.

Gospodarske skušnje.

(Medle ali klaverne sadne drevesa poživiti) priporoča baron Fil. Menilmontant v „Ver. Fr. Bl.“ sledeče: Tam pa tam se nahaja na vertu kako drevo, ktero hira in kmali vsahne, ker mu ne priteka potrebnega soka dovelj. Mislil in mislil sem, kako bi se dalo temu pomagati, kar si izmislim: kako bi bilo, ako bi korenine ravno tako narezal, kakor se narezuje deblo, da bi jih tako spodbodel, da bi še več koreninic naredile.

In res se je poterdilo, kar sem mislil. Že dolgo tako ravnam in vselej mi je po sreči šlo. Dela ni veliko, truda pa še manj, takole: Če imaš drevo, ki ti noče veselo poganjati in rasti, odkopaj mu korenine, poišči naj debeleje in na več krajih jih nareži z žago precej globoko; berž potem pa pokrij spet vse korenine lepo z naj boljo vertnarsko zemljo. Prihodnje leto bo drevo nad zarezami pognalo veliko majhnih koreninic, ktere pridno popivajo iz zemlje sok, kterega mu je poprej premalo dohajalo.

Vsak umen sadjorejec me bo pa razumel, da pod medlimi in slabimi drevesi le take zapopadam, kterim prave rastne močí manjka, ne pa starih in že izmolzenih, ker takih tudi obilen sok ne more oživiti.

(Kako dolgo se ohrani kaljivost jabelčnih in hruševih pešk?) Po mnogih skušnjah 25 do 30 let. Predlansko spomlad je Lud. Koch, kmetovavec v Dusbahu, sejal jabelčne peške, ktere je njegov popolibrat pred 8 leti nabral in v hramu založil, v tem pa umerl. Ne ena peška ni kalila pervo poletje, tako, da je gospodar že mislil, da ne bo nič ž njimi — al drugo spomlad (lani) se je prikazalo vse polno mladega drevjiča.

(Ali je bolje krompir zgodej ali pozno saditi?) Prof. Pistori je v zboru teltovske gospodarske družbe svetoval zgodej ga saditi, ker to je po njegovih skušnjah naj imenitniši pomoček zatreti krompirjevo bolezen; tudi je rekel, da se ga dvakrat več pridela; tak krompir, ki je že kalil, ko ga je sadil, je tudi veliko hitreje rastel memo takega, ki ni se kalil.

(Žito mola obvarovati). V naj novejšem zvezku „Dingl. Jour.“ se bere za kmetovavce in žitarje dober svèt, kako naj hranijo žito, da mu ne bo mol škodoval. Ta pomoček je poterjen po obilnih skušnjah na Francozkem, se lahko izpelje in ne prizadene posebnih stroškov. Ta-le je: Čisto in suho žito naj se berž po pridelku v sodce spravi; zgornje dno sodca naj se proč vzame in namesto njega se naredí ravno tako velik pokrov, kteri se potem s težkim kamnom obloží. Tako stojí žito v stopah in trikrat več prostora je za žito v žitnici. Žitnica se vé da mora suha in temna biti, za to naj bojo oboknice zaperte. Francozki žitar Dufour, kteri že 20 let tako ravná, pravi, „da nikoli ni mola imel v obilnih svojih žitnih zalogah, — da nobena miš in podgana ga ni nadležvala, — da se žito nikoli ni sparilo ali zatuhnelo, ampak da je vselej čisto bilo in lepe farbe, in za moko kakor za seme posebno dobro. Kupci veliko raje kupujejo v sodcih spravljeno žito kakor po žitnici razsuto“.

Živinozdravilska novica.

(Za nove rane po otiskah sedla ali komata pri konjih) — pravi dr. J. G. Lehmann iz Polgrada na Ogerskem — ni boljšega mazila, kakor če se take oguljene rane (senj) s kolodionom (Kollodion), kteri se v apoteki dobiva, namažejo. Kolodion se namaže na rano s penzeljcom. Dvakrat ali trikrat s kolodionom namazana rana se prevleče s tanko, belo plastjó, ktera jo popolnoma zakriva in storí, da je konj spet berž za rabo; kolodion derží rano čedno in jo zaceli naglo. — Če bi naši vozniki (furmani), kteri imajo včasih konje, da se jim spredej na persih in na herbtu živo meso vidi in ki morajo pri vsem tem voziti, ubogo svojo živino mazali s kolodionom, bi jim potolažili bolečine in zabranili še huje bolezni, ktere dostikrat izvirajo iz takih zanemarjenih otisk. Lot kolod. velja 15 kr.

Natoroznanski pomenki.

Spisal po nemškem Juri Pavalec.

Kaj in kakošne so megle in oblaki in kako se narejajo.

(Dalje.)

Podoba oblakov je tedaj, kakor smo slišali, vsakemu rahlemu vetriču podveržena in zategavoljo tudi različna. Naj bolje nam je podobe oblakov razjasnil Angležh Howard razdelivši jih v troje glavnih: v perjasto (cirrus), kupato (cumulus) in verstnato (stratus) podobo; in v čvetero združenih: v perjasto-kupato (cirro-cumulus), perjasto-verstnato (cirro-stratus), verstnato-kupato (cumulo-stratus) in kupato-perjasto-verstnato ali pa deževno (nimbus) podobo.

Perjasti oblaki so nježne in ravnobežne, ali pa zmešane včasih kakor mladike granaste nitke. Po stanovitno lepem vremenu je ta oblak naj pervi, ki modro podnebje béli; je pri suhem vremenu bolj nitkast, pri mokrotnem vremenu in bližnjem dežji pa nekako zapran; večidel je čez miljo visoko v zraku, in zaderžuje v sebi berž ko ne tudi snežene drobce.

Ako se perjast oblak zgostí, se rad v perjasto-verstnatega ali pa v kupatega premení. Perjasto-verstnati oblaki so mali, beli, večidel krogli, razporedeni oblačici, ki jih „ovčice“ imenujemo; le če so veliki in ostro omejeni, se prikažejo zvečer toplega poletnega dné in so po stanovitno mokrotnem vremenu dober prerok lepega vremena.

Perjasto-verstnasti oblak je le malo gost, dosti dalje raztegnjen, kakor bi se pričakovati moglo od njegove osebšine, in ima zlo premenljivo podobo; visoko v zraku je kakor množina malih oblačicov in na obnebji, kjer le njegov navpičen prerez vidimo, se vidi kakor prostrane verste, ki včasih celo nebó ali pa saj večidel kakor z belim zagrinjalom zakrivajo. Ta oblak je tudi tisti, kteri, če je dosti tanek na sončnem zahodu stojé krasno prelivanje barv ali večerno zarjo, — ako pa je gost, oblačen večer uzrokuje in vselej tih dež po celi deželi prerokuje.

Verstnati oblak je po pravem to, kar mi za „meglo“ imamo, namreč kot voda raztegnjen oblak, ki se zemlje dotikuje. Naredí se ta oblak, ako dnevna toplota je od nočne zlo različna; naj rajše se vlači nad globokimi vodami,

in mine včasih celó, ker se kakor rôsica vleže, ktera ob mrazu v škodljivo slano zmerzne; včasih pa se kviško dvigne in se v kupat oblak premení. Nad polarnim morjem so skoz celo leto takošne megle, ktere 150 do 200 čevljev visoko sežejo.

Kupat oblak se pa naredí takole: kakor hitro kje sonce zaide, se zemlji gorkota, ker se zraku oddaja, več ne dostavlja, in ona merzleja prihaja, posebno ako ni vetra (sape) in je nebó jasno. Suha zemlja se po tem takem le enmalo po verhu ohladí; pri vodi vendar je druga. Voda se vsa razhladí in to se takole zgodí: Kakor hitro vodni drobci so se na verhu do 3° R. razhladili, padejo na dno, in na njih mesto stopijo drugi na poveršje, s kterimi se ravno taka godí, kakor s pervimi, in to gré tako dolgo, dokler niso vsi deli vode naj gornji in naj dolnji do 3° R. razhlajeni bili. Ako je vode veliko in je njena dnevna toplota zračni toploti enaka ali pa le malo nižja, vsakokrat vendar čez 3° R., mora tedaj v tihi in jasni noči njena toplota na nje poveršji višja biti, kakor pa toplota sosedne suhe zemlje, in zategavoljo mora tudi zrak nad vodo toplejši biti, kakor pa po zemlji, in tudi več soparjev zaderževati. Ob enem mora pa tudi zrak nad zemljo k vodi teči, kjer potem toplejši zrak nad vodo razhladí in tako meglo napravi. Kakovost take megle izvira od globočine in toplote vode. Menda bode zdaj tudi vsak lahko razumel: zakaj se po okrajinah, ktere so vlažne in močvirne in v kterih so potoki in velike mlake ali ribnjaki, včasih velike megle vlačijo.

Kupat oblak se lahko spozna po svoji polobeli podobi, ktera ima natanko ravno-važno podlago. Kupat oblak vstane, ako je nebó čisto in jasno, kakor pernati iz malega nevredjenega oblačica, kteri se čuda velik naredí po tem, da vse male oblake okoli sebe zbere, in se z njimi združi. Čudno je pri takih oblakih, da se večidel vjutro jasnega dné narejajo, da naj toplejšega časa podnevi rastejo, zvečer pa minejo in modro nebó odkrijejo. Berž ko ne dela to zrak, ki se kviško dviguje in soparje v gornje hladniše zračje tira, kjer se zgosté in v oblak premené, kteri pa zopet pada, kakor hitro se gorki zrak dvigati neha, zopet v teplejše zračje pride in se vdrugić vsopari.

Včasih zgubiva kupati oblak svojo polobelo podobo, in hitro kviško raste, tako da se nad njegovo ravnovažno podlago goste kosme narejajo in to je verstnato-kupat oblak, ki nam vselej z deževjem žuga.

Ako se kteri teh oblakov, ki smo jih popisali, v deževni oblak preminja, se lahko pri tem vsakrat čudne prikazni vidijo: v nižjem zračji zastojí kupati oblak v svojem teku, se združi z nad njim visečimi perjastimi oblaki in se v verstnato-kupati oblak premení, ki se kosminast vidi, se zmirej temniši in temniši dela in nam nazadnje obilno dežja vsiplje, od kterega v posebnem oddelku drugikrat več.

Ptičji lov po Laškem.

1. Na suhi zemlji.

Ker so „Novíce“ že večkrat spomnile neusmiljenega ptičjega lova na Laškem, bi utegnilo njih bravcem mično biti, zvediti, kako jih Lahi lové in pokončujejo. —

Za lov odločijo okrogel, „rocolli“ imenovan prostor, večidel na hribčku blizo gojzda. Obrašen je z majhnimi in redkimi drevesi, 30—40 čevljev je širok in ravno toliko dolg, na eni strani je z mrežo prepet, ktera celi čas lova gori ostane.

Tudi v omejenem krogu so drevesca, toda nižje od ograje. V sredi kroga je zeleno-obraščena lopa, kjer so tičnice s šinkovci, senicami in enakimi pevkami. Tri ali štiri čevlje od lope sedí na verhu visokega kola debeloglavka sova na cunjati ali slamnati blazini. Na strani pa, kjer ni mreže, je visok stolp, ki se zavolj gostih vinskih tert, beršljinovih in enacih vej ne vidi.

Ob času tedaj, kadar ptice pred zimo bežé iz naših krajev tje priletijo, se skrije ptičar dve ali tri ure pred sončnim izhodom v stolp na pripravljeni prostor ter gleda pazljivo na kraj, od kodar imajo prileteti. Ko jih kaj zapazi ali zasliši, cukne s trakom, kterega je popred sovi, na kolu sedeči, na nogo privezal in v stolp napeljal. Sova skoči na tla, ptiči pa, ki so v tičnicah, začnó strahú žvergoleti. To žvergolenje slišaje se leteči ptiči z zraka spusté na zemljo in hité gledat, kaj to pomeni.

Ptičar začne sedaj pripravljene, kodeli podobne strašila urno med nje metati; ti pa, namesti da bi se usedli, zleté na nasprotno stran, kjer je drevje z mrežo prepeto. Uboge živalice so zajete in čakajo žalostnega konca.

2. Ptičji lov po laških jezerih.

Po jezerih lové Lahi povodne ptice. Spravijo namreč po sto in še več čolnov skupej. V vsakem čolnu je zraven veslarja tudi lovec, ki ima več pušk nabitih. Vsi čolni odrinejo po versti unkraj jezera, kamor je truma rác, gosí in druzih plavnih ptic pred toliko ljudmí in čolni zbežala. Ko se čolni tem begunom bližajo, začnó ptice nad glavami lovcov proti zapuščenemu bregu leteti. Lovci sedaj hitro letečih plavcov kolikor morejo postrelé, da po več sto rác, gosí itd. v čolne ali v vodo pocepa. Po lovu poberó pobito žival in si jo razdelé med seboj.

3. Ptičji lov po močvirjih jadranskega morja.

Tudi tukaj lové večidel povodne ptice. Ob času ptičjega lova pelje lovec na močvir (lagune) več sodov, ki so pa na koncu, ki je gori obernjen, brez dna, ter jih tako postavi, da 2 ali 3 pavce iz vode molé. Pred sončnim izhodom se skrije v vsaki sod en lovec s tremi puškami. Komaj je dan, kar leté cele trope ptičev si živeža iskaje čez močvirje. Lovci jih, kolikor jih vidijo, postrelé, da popadajo v vodo. Kadar začne sonce huje pripekati, pridejo veslarji po lovce, poberó plen ter si ga razdelé. Sšk.

Za kratek čas.

Čuden klobuk.

Kupca prideta k nekemu bajtarju in ga vzameta seboj, da bi jima pot kazal. Vsi trije grejo pridno svojo pot. Glad in žeja, navadna spremljevavca popotnih, jih tirata v gostivnico. Ko so vsi zadosti pili in jéli, pomigne bajtar kerčmarju, vzame svoj zglodani klobuk z glave in udari ž njim po mizi rekoč: „Kaj smo dolžni?“ Gostivnik odgovorí: „Nič, vse je plačano“. Kupca debelo gledata, kaj da je to. V drugi in tretji gostivnici bajtar ravno tako storí in odgovor je bil taisti: „Nič, vse je plačano“. Zdaj ga kupca vprašata, kako je to, da jim ni treba nikjer ničesa plačati za jéd in pivo? Bajtar terdi, da njegov klobuk ima to lastnost; če on ž njim po mizi udari, je že plačan vsaki kerčmar. „Tak klobuk je kaj vreden“ — velita kupca. „Koliko češ imeti za-nj? ga kupiva.“ Bajtar se dela, da ga težko zgubí, ker je boljši od dnarja, pa ker ravno dnarja potrebuje, ga jima dá za tri sto forintov. Kupca mu jih rada plačata.

Kmali se ločijo; bajtar gré na svoj dom, ona dva po svojem poslu dalje naprej. Da bi se sama čudodelnosti kupljenega klobuka prepričala, gresta berž v pervo gostivnico. Ko se najésta in napijeta, potegne eden iz torbe klobuk — imel ga je v torbi, ker je bil gerd in stergan — pa udari ž njim po mizi rekoč: „Koliko sva dolžna?“ Odgovorí se jima: „Forint in pol“. Plačata, pa kimaje rečeta, da nista prav storila; eden mora imeti klobuk na glavi, kadar v hišo gresta, pijeta in jesta, kakor je tudi nju spremljevavec storil. V drugi gostivnici storita tako, pa klobuk ni imel več svoje prejšne lastnosti. — „Še ni prav; morava ga tudi po poti na glavi imeti, da bo delal ko prej“. Pa tudi to ni pomagalo; plačati sta mogla povsod, kjer sta jedla in pila, če sta ravno zlo s klobukom po mizah tolkla.

Prepričana sedaj, da ju je bajtar okanil, gresta k njemu po svoje dnarje. Bajtar ju že od deleč priti vidi, reče berž ženi: „Prinesi hitro bel pert, da se pokrijem ž njim in se vležem na klop, kakor da bi bil merlič. Ko stopita moža v izbo, se tijoči in reci, da sem umerl“. Kupca prideta; tirjata svoje dnarje od žene, ktera pa za-nje nič vediti noče, in v eno mer le po možu žaluje. Zdaj reče eden: „Ako je ravno mertev, mu čem vendar zavoljo njegovih nesramnih laží v usta pljuniti“. V tem stopi k njemu, mu potegne pert raz lica pa se nagne, da bi mu v usta pljunil. Merlič pa ga mahoma z zobmí za nos popade in ga ne izpustí na nobeno vižo. Ko njegov prijatel to vidi, jo pobriše hitro iz izbe rekoč: „Pusti mertve pri miru!“ Popadeni pa kričí kar more, kliče ženo na pomoč in ji obeta še tri sto forintov, ako ga reši iz zaderge merliča. Žena potegne kupcu mošnjo iz žepa, si odšteje obljubljeni dnar, stopi k mertvecu in ga z razumljivimi besedami tolaži, naj se usmili nesrečnega moža, kteri dvakrat osleparjen, pa vendar vesel, da je še celi nos iz precepa dobil, je hitro peté pobral in pobegnil. T.

Slovanski popotnik.

* 3. del (Formenlehre) velike vseslavenske slovnice Miklošičeve je prišel te dní (pred 2. zvezkom) na svetlo. Ni treba nam praviti, da je tudi ta del izversten, in da dela slavnemu pisatelju kakor pervi veliko čast in slavo. Prodaja se po 7 fl. kakor pervi.

* V našem cesarstvu izhaja letos 37 slavenskih časnikov; česko-moravsko-slavenskih 16: Blahovest, Cyrill a Method, Hlas katol. Jednoty, Katol. Noviny, Moravsky Národni List, Pražské Noviny, Slovenské Noviny, Časopis Musea česk., Živa, Pamatky archeologické, Lumir, Škola a Život, Zlate Klasy, Včelka, Hospodařské Noviny, Přitel Zvířat; — horvaško-dalmatinskih 5: Katol. Zagreb. List., Narodne Novine, Neven, Gospodarski list, Glasnik Dalmatinski; — slovenskih 3: Novice, Slov. Prijatel, Zgodnja Danica; — serbskih 3: Srbsky Dnevnik, Svetovid, Ratar; — poljskih 6: Czas, Gazeta Lwowska, Przyjaciel domovy, Gwiazda Cieszynska, Tygodnik, Rozprawi c. k. gal. towar. gospodar.; — rusinskih 4: Vestnik, Semejnaja Biblioteka, Cerkovnaja Gazeta, Zorja Galicka. — Velika večina je začela izhajati od leta 1848. Naj stareji slovanski časniki so: Gazeta Lwowska (izhaja že 46 let), Pražske Noviny, Časopis českého musea (izhajajo že 30 let), Narodne Novine v Zagrebu (22 let), Novice v Ljubljani (14 let.) (Slov. Nov.)

* Da je slavni rusovski car Peter Véliki tesarskega rokodelstva se učil, je občno znano; malo znano pa je staro pismo, ki ga je v spričbo tega tesarski mojster Pool v Amsterdamu na Holandskem 15. jan. 1698 mu spisal. To v holandskem jeziku pisano svedočbo je holandsk časnik nedavnej razglasil; glasí se takole: „Jez zdolej podpisani Gerrit Claesz. Pool. Mr., ladijni tesar oktroirane izhodno-indiške kompanije v Amsterdamu poterjujem s tem pismom, da je Peter Migajlov (pridružen poslanstvu veliko-moškovitskemu, namreč tistim osebam, ki so tukaj v Amsterdamu na izhodno-indiški ladjenici od 30. aug. 1697 do 15. jan. 1698 bivali in pod našim vodstvom tesarili) se vès čas svojega tukajšnega žlahnega stanovanja kot priden in izversten tesar obnašal v vsih delih, ki se spodobijo verlemu tesarju, in da je fregato „Peter in Paul“ imenovano, čez 100 čevljev dolgo, od konca do kraja izdelovati pomagal; tudi v ladijni stavbi in risarstvu je popolnoma podučen in sicer tako, da žlahni gospod vse to tako razume, kolikor je le mogoče. V spričbo resnice sem to pismo s svojo roko podpisal. — Tako dano v Amsterdamu v našem navadnem stanovanji na izhodno-indiški ladjenici 15. jan. v letu našega Gospoda 1698. Gerrit Claesz. Pool, ladijar. tesar s. r.

* „Slovanski popotnik“ ni tak enostranec, da bi ne imel očí in ušes tudi za druge jezike in zadeve. Radosten je v časniku A. A. Z. bral pisma učenega jezikoslovca Wolfganga Mencel-a zastran nemškega pravopisa; naj podá tedaj kakošno drobtinico iz teh pisem tudi našim bravcem. W. Mencel je nasprotnik tistih, ki hočejo nemški pravopis spet ukleniti v vojnice pervotne preproste pisave, ki je pred znajdbo bukvotiskarstva navadna bila. Močno se poganja za pisavo dvojnih samoglasnikov (Verdoppelung der Selbstlaute), ker pravi, da nemški jezik ima še mnogo postav, ktere ne stojé šę v nobeni slovnici. Tù sem spada podvojanje samoglasnikov v besedah, ki posebno zaznamujejo zapopadke velikega prostora, veličine in množine. Zato — pravi — se piše Heer (armada) z dvema e, ker veliko množino pomeni, Herr (gospod) pa le z enim, Heerde tudi z dvema e, Hirt pa le s kratkim i. Piše se Statt, Stätte, Stadt z enim a, Staat (deržava) pa, kot naj obširniši zapopadek, z dvema; leer se piše z dvema e, ker pomeni obširen prostor. Kakor Francozi bi tudi mi mogli Sall pisati, pa pišemo Saal, zaznamovaje s tem veliko sobo. Ako nemška beseda Meer izvira od latinske mare, bi smeli pisati Mär, al duh nemškega jezika veleva pisati Meer, da se zaznamuje s tem velikost in množina vode. Zatega voljo tudi pišemo Haar, Waare, Beere, Schnee, See. Tam pa, kjer se ima samoglasnik zategnjen (lang) izgovarjati, pa beseda ne zaznamuje gori imenovane veličine ali množine, se mu pristavi h. Ojstro govorí Mencel zoper samooblastno obnašanje nekterih šolnikov o zadevah pravopisa ter pravi: ne samo šolnikom gré, jezikoslovne postave dajati temuč tudi pesnikom, govornikom, časnikarjem, advokatom, bukvarjem, sploh vsim tistim, ki imajo z besedo in pisanjem vsak dan v javnem življenji opraviti. — Vse to nam pričuje, da tudi v nemškem jeziku še niso na koncu jezikoslovnih pravd.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Siska. (W. G.) Še zmiraj se ni nič žita naročilo za mornarstvo; še zmiraj ni (že dolgo pričakovanega) kupca iz Krima; na Dunaji žitna cena pada; kiblja (2 vagána) koruze veljá v Banatu 3 gold., v Terstu pa stár 4 gold., — vse to skupaj tare našo žitno kupčijo, in berž ko ne še dolgo ne bo bolje ž njo. Kakor se sedaj kaže, ne bo drugač, da bo cena še bolj padla, in težko bi bilo reči, kdaj da bo konec zadrege. Zraven tega se pa vendar še pri vsi ti nizki ceni ne more žita na debelo spečati, deržati ga pa delj časa, blizo do žetve, pa spet ne kaže, ker zlasti pšenica, pa tudi drugo žito, ki sedaj v magacinih kupoma leží, ni take sorte, da bi se ž njim predolgo kupca čakati smelo. Pri koruzi je pa še to, da je lanska dosti lepša od predlanske; kakor hitro se bo tedaj lanske več vkup zvozilo (in to bo v kratkem), bo ta predlansko v ceni in lepšem blagu zlo tlačila. Čeravno nikakor ni misliti, da bo žitna cena tako na nizko prišla kakor je bila v letu 1830 in potem naprej do 1848. leta, je vendar skor gotovo, če mir dobimo in če se naše dnarne zadeve stanovitno na bolje obernejo, da pšenica in koruza dolgo dolgo časa ne bote več tiste cene dosegle, ktera jima je bila v tem času, že tako rekoč, stanovitna, namreč za pšenico po 7 gold. in pol do 8 gold., za koruzo po 4 gold. in pol do 5 gold. Če se v Terstu stár koruze prodaja po 4 gold., je to toliko, kot da bi bil tukaj estraj. vagán po 1 fl. 50 kr., in čeravno se je dosihmal po ti ceni tukaj še nič prodalo ni, bomo vendar prišli tudi mi na to ceno, ako teržaška tako ostane. Kiblja koruze se v Banatu sedaj kupuje po 3 gold.; vagán tedaj po ti ceni — z vožnino in druzimi stroški vred — pride le na 1 fl. 54 kr.; zraven tega je pa še blago lepše kakor je staro bilo. V tacih okoljšinah ni

misliti, da bo cena kaj poskočila. Če bo pa še letošnja letina dobra, kakor je iz vsega podoba, — če bojo parobrodi (Dampfschiffe), kakor se tudi kaže, letos več žita dovažvali, in če pot iz Moldave in Valahije kakor tudi luke černega morja ostanejo Terstu odperte, bo v Sisku žito v pol leta Bog vé kakošno ceno še dobilo. Tudi iz Karlovca se ravno taka sliši. Parobrodi so začeli že poredoma svojo pot; vreme je lepo, pomladansko; voda za ladije prav dobra.

Iz Reke 5. marca. B.— Roparje, ki so 12. dan p. m. med Delnicami in Škradom poštni voz napadli, so ujeli, in že sedijo v tukajšnem zaporu. Od onega časa spremljata poštni voz zmiraj dva vojaka.

Iz Celja 4. marca. Nekdanji posestnik novoceljske grajšine J. L. H. je 2. dan t. m. tukaj umerl v zaporu, v kterem je bil poldrugo leto zavolj mnogoterih goljufij zapert. — Tukajšni protestantje, kterih je blizo 200, so kupili neko staro zapušeno katoliško cerkev ter si bojo iz nje za-se novo cerkev zidali.

Iz Bistrice na Notrajn. 4. sušca. Danes je za našo okolico v resnici prav žalosten dan. Šest duhovnov, šolska mladost in neizrečeno veliko ljudstva iz vsih stanov je našega ljubljenega zdravnika Andreja Valentinčič-a k večnemu pokoju spremilo. Po dolgi in hudi bolezni, ki ga je ob koleri zavolj prevelicega truda napadvati začela, je v nedeljo zjutrej mirno v Gospodu zaspal. Od vsih, ki so ga poznali, je bil resnično ljubljen, ker ni le bolnike s posebno umetnostjo temuč tudi s priljudnim obnašanjem, prijazno besedo in usmiljenim sercom tudi reveže tolažiti in jim v potrebah pomagati vselej pripravljen bil. Naj v miru počiva!

Novičar iz raznih krajev.

Precej dolgo je že, kar je véliki dunajski banki dovoljeno bilo napraviti zastavnico (Hypothekenbank), ktera bo posojevala dnar na zemljiša, hiše itd. Zdaj se sliši, da bo ta posojilnica v kratkem se začela, in da je namen dnarstvenega ministerstva, naj bi se po vsih poglavnih mestih cesarstva podružnice ustanovile, pri kterih bi mogel brez posebnih pretežnost tudi kmet in vsaki mali posestnik dnarja na pósodo dobivati. — Cesar so zagrebškega velikega škofa Jurja Haulika žl. Varalyaskega za kroninega kardinala izvolili. Ker bi ne utegnil vsak vediti, kaj je kronin kardinal (Kron-Kardinal) povemo, da kronini kardinali, ktere voliti imajo katoliški vladarji pravico, imajo s tistimi, ki so od sv. očeta papeža izvoljeni, v vsem edino čast in veljavo, pri volitvi papeža pa verh tega še namestujejo svojega cesarja ali kralja. — Nadavek (ažio) srebernega dnarja je že tako padel, da meničarji ga ne plačujejo več, — po tem takem bi se smelo pričakovati, da bojo sreberne dvajsetice spet na beli dan prišle. — 3. dan t. m. se je začel deržavni zbor v Parizu. Naši bravci vejo, da so nekteri časniki za terdno vediti hotli, da bo cesar Napoleon ta dan v začetnem svojem govoru oklical mir. To pa se ni zgodilo, in se tudi ni môglo zgoditi, ker v 3 zborih poslanci niso mogli tako važne rečí dognati. Napoleon je v vojskinih zadevah le tole rekel: „Cesarja rusovskega, naslednika okoljšin, kterim on ni vzrok bil, navdaja iskrena želja konec storiti kervavi bitvi. Resno je sprejel predloge za mirno spravo, ki mu jih je izročila Austrija. Da je to storil, ko je bilo vojni časti že zadosteno, je počastil samega sebe, da se je udal od Europe izgovorjeni besedi. Danes so v Parizu zbrani pooblastenci vsih vlad, ktere so v vojski ali sicer v zavezi zapopadene, da bojo razsodili pravdo. Duh zmernosti in pravice, kteri vse navdaja, nam obeta dober konec; dokler pa ne bo sklep zbora, kterega z dostojnostjo pričakujemo, bomo pripravljeni za vse, kar mora biti: ali da bomo iznova potegnili za meč, ali da bomo prijazno podali roko tistemu, s kterim smo se pošteno vojskovali. Naj se zgodí to ali uno, naša misel naj vedno bode pomnoženje močí in blagostanja francozkega. Zategnímo, če je moč, še bolj véz edinosti s tisto vlado, ktera se z nami delí v čast, pa tudi v žertvo, ki nama je je vojska naklonila. V ti za osodo sveta tako velikovažni dôbi pa stavimo svoje upanje na Boga, da bi naše prizadeve vedno vodil v prid človečanstva in omike ljudstev“. Iz tega govora se vidi, da ni še mir gotov, da pa tudi upanja do mirne sprave ni poderl. To pa, kar je zadnjič časnik „Indep. belg.“ zastran tretje seje povedal, je čisto izmišljena novica bila. Nihče ne vé še nič, kaj se v zboru godí; zato tudi nobeden nič gotovega povedati ne more; razun tega, kar je vladni časnik oznanil, da do konca tega mesca je vojska ustavljena. To tudi pa se vé, da je francozki minister Valevski kot predsednik zbora, začel zbor s slovesnim ogovorom, na kterega je rusovski poslanec Orlov odgovoril med drugimi z besedami, ktere so po vsem Parizu znane, namreč: „Utegne se od Rusije terjati, naj si dá odrezati roke in noge; čez to se zamoremo še pogovoriti; o tem pa, naj bi si Rusija sama odrezala čast svojo, o tem se nikdar ne bomo pogajali“. — Tudi rusovskim časnikom je vlada zapovedala molčati o vojskinih zadevah, dokler zbor v Parizu terpí, da se delo za mirno spravo ne moti. Priprave za vojsko in uterjevanje terdnjav pa grejo kakor na Francozkem in Angležkem tudi tù neprenehoma svojo pot naprej. — Novejše pošte iz Carigrada so prinesle patent (hattišerif), v kterem sultan podeluje kristijanom popolnoma enake pravice kakor jih vživajo Turki; en milijon iztisov tega patenta je bilo po turškem cesarstvu razdeljenih. Da bi le beseda iz papirja tudi v djanje stopila! — Inženir Endlicher, ki se je podal v Jeruzalem, da bo tam hišo za austrijanske romarje zidal, bo za dunajsko obljubno cerkev, za ktero se bo 24. aprila položil podstavni kamen, iz Jeruzalema poslal ta kamen in — kakor se govorí — ga bo izsekal iz tiste skale, na kteri je Peter klečal, ko je Kristus njemu govoril! „na ti skali bom jez svojo cerkev zidal“.

Ponudba.

Častiti ud naše gospodarske družbe gosp. Jož. Duler nam je razun tega, kar je ričkovega semena (Leindotter) sam v okolici svoji razdelil, ga poslal tudi 3 bokale v Ljubljano za poskušnjo. Obenem, ko gospodarska družba zahvaluje častitega gospoda za ta dar, naznanja kmetovavcem, da se v njeni pisarnici (v Salendrovih ulicah) to seme na drobno za male skušnje se vé da brez plačila dobiva.

Odbor c. k. gospodarske družbe v Ljubljani.

Živinorejcom.

V gradu na Fužinah pod Ljubljano je čvetero dveletnih juncov in troje junic dobrega plemena na prodaj.

Oprana.

Bistrico tam jéz zavira,
In na jézi Mina spira
Peče, razne oblačila,
Da jih v praznik bo nosila.

Peče ravno je oprala,
V žehtar jih nazaj pobrala;
Zdaj počéne dolj na klade,
Pa si umiva lica mlade.

V vodi zlo se ogleduje,
Pa prevzetno posmehuje:
„Ni je pač nobene v vasi
S takim licom, tak'mi lasi“.

Ribice so prihajale,
Senco ust so kuševale;
To ji še le kaj dopade,
Še bolj se jim gledat' dade.

Ino nagne se čez klade,
Pa — v globoko vodo pade.
Berž ji 'z vode pomagajte!
Pôl' še le se ji smejajte.

Jankomir.

Uganjka zastavice v 18. listu.

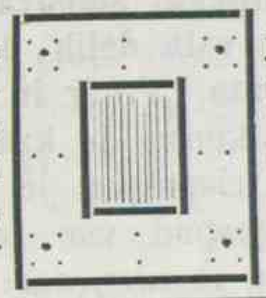

Računska zastavica se sicer dá mnogoverstno rešiti, al vse druge računske uganjke niso na pravem mestu, ker zviti zlatár, ki je 4 demante iz okvirja ukradel, je pred dobro premislil, kako bo mogel vse štiri vogle okvira z demanti zopet ozaljšati, da se ne bo tatvina lahko zapazila.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**